

CONCLUSIONS DEL 11è CURSET D'ARQUITECTURA POPULAR
"LA MODERNITAT, UN PROJECTE INACABAT?"
Agost de 2010

Sobre el tema de la modernitat:

1 L'arribada del Moviment Modern va suposar un canvi en tots els àmbits: social, científic, artístic i econòmic. La idea de modernitat va provocar que s'associés la novetat a progrés i els objectes i costums dels avantpassats es valoressin com a caducs. Aquest model va fer que es perdés molta documentació, estris i construccions antigues.

2 Ara bé, de la crisi del Moviment Modern, hem arribat a la posició contrària. Es valora en indrets rurals més la imatge antiga, fins i tot falsejada, que actuacions més creatives i noves. Per exemple l'urbanisme de molts pobles s'ha convertit en restrictiu, fet que pot originar problemes en la col·locació de les plaques solars o les antenes.

3 És curiós com nosaltres, amics de la pedra, critiquem l'excessiu ús obligat per normativa d'aquesta en les façanes, quan es converteix en un aplacat fora de la lògica constructiva. Quan a més, en molts pobles la pedra vista era carejada per edificis nobles, com l'església o el castell, i la majoria, feta amb pedra ordinària, era per ser arrebossada.

4 L'ús en l'arquitectura contemporània de materials naturals, com les bales de palla, la terra, la fusta, el vímet i el morter de calç, són indicis de com comença haver un canvi d'actituds en la construcció cap a solucions de baix consum energètic.

De la ramaderia, com a actualitat:

5. Cal reivindicar la figura del pastor com ofici ple de coneixements pràctics i de l'entorn, ja que la seva activitat té una incidència en la gestió del territori.

6. L'activitat ramadera amb la supervisió de tècnics forestals és una bona pràctica preventiva i econòmica per a evitar la propagació d'incendis forestals.

7. La ramaderia davant el canvi climàtic és una activitat que pot reduir els efectes negatius.

Sobre la geometria natural:

8. És un coneixement mil·lenari utilitzat per diferents civilitzacions i mestres d'obra. S'ha d'intentar recuperar certes energies, mesures i ritmes que permetin el desenvolupament del marc biòtic.

9. Els traçats reguladors ens donen les eines que s'han utilitzat des de l'antiguitat pel disseny i construcció d'edificis i ciutats en harmonia amb el medi on s'emplacen. Així s'aconsegueixen llocs favorables, adients i correctes pel desenvolupament de la vida en general i l'evolució de les persones en particular. La presentació de l'obra de l'escola bressol de Santa Eulàlia de Ronçana, al barri del Rieral, és un exemple d'arquitectura contemporània amb l'aplicació dels paràmetres comentats i amb criteris de sostenibilitat.

La protecció dels objectes i de les construccions rurals:

10. Cal disposar de catàlegs i instruments legals per protegir el patrimoni.

11. Es necessari treballar de manera transversal entre les associacions, particulars, ajuntaments, implicant el màxim nombre d'associacions vinculades directe i indirectament en la protecció.

12. Cal fer sentir la veu conjuntament també a les administracions i consensuar polítiques unitàries i coordinades amb un objectiu únic, de país.

13. Després de la visita dels espais que formen el pessebre de Sant Guim de la Plana dedicat als oficis perduts, hem pogut constatar que hi ha un projecte cultural doble: per una banda, el que forma part d'una llarga tradició de 27 anys dins dels populars pessebres que es fan a Catalunya; per una altra, recollir, amb més de trenta escenes quotidianes, els diferents oficis amb les eines que utilitzaven, cosa que fa que aquest pessebre s'hagi convertit en un museu de referència.

El manteniment i difusió de l'arquitectura popular:

14. Cal cercar nous usos per a aquestes construccions del camp i reivindicar la vigència dels usos tradicionals. Els marges o espones són útils, eviten l'erosió dels camps.

15. Cal alabar la feina feta de millora i consolidació de diferents obres de caire local que hem visitat, com algunes ermites i també espais naturals, com la millor manera de cuidar el nostre entorn i donar-li el caràcter que es mereix.

16. Les obres del Canal Segarra Garrigues haurien de tenir un major seguiment de la part executiva, ja que en indrets concrets, han enderrocat més marges del previst en el projecte. En la tercera fase del Canal, als termes de Verdú i Sant Martí de Maldà, l'empresa del Canal ha fet fer estudis de les construccions que queden afectades i en un cas s'ha desmuntat una cabana amb la previsió per poder-la traslladar. Convindria que s'estudiés el lloc adequat, per poder ser visitada fàcilment tant de l'exterior com del seu interior i que es fes aviat per evitar que es converteixi en un racó. Esperem poder veure-la muntada el proper estiu.

17. S'ha de potenciar l'arquitectura tradicional com a eina de coneixement i de promoció del territori.

18. Cal utilitzar les entitats existents, com la Coordinadora d'Entitats per la preservació del patrimoni de la Pedra Seca dels Països Catalans, la Xarxa de Custòdia del Territori, l'Observatori del Paisatge,... com a eines de suport, assessorament i coordinació.

L'opinió dels cursillistes:

19. Es valora per part dels més joves -que aquest any han augmentat en nombre- el fet d'experimentar treballant amb les mans i el contacte amb gent gran experta i artesans, amb qui es compateixen coneixements.

20. Els joves participants del curset són de diversos indrets de Catalunya. Caldria cercar mecanismes de difusió perquè hi participés més la gent jove de la comarca, d'igual manera que les persones que treballen a l'administració. Els hi aniria bé per conèixer el territori.

Els organitzadors volem donar les gràcies a la gent que hi ha participat voluntàriament. El fet de ser itinerant porta que hi hagi una colla d'ajuntaments, associacions, que ens deixen espais per poder preparar les conferències. Molts conferencians i professors de pràctiques ja s'han convertit en aquesta família que ens uneix, d'igual manera que hi ha un alumnat fidel que fa que cada anys ens retrobem. A cada poble que anem coneixem gent de la zona que ens acompanya i ens explica les singularitats del lloc i ens obren les portes de moltes ermites, esglésies, cases, molins, pletes, espais naturals, que fa que ens sentim ben acollits. Als veïns dels pobles que ens ha ajudat a preparar el dinar i als restaurants que els hem envaït amb més gent de la prevista i que ens han acollit. A tots ells, moltes gràcies!

Tàrrega, 6 d'agost de 2010.
